

AHMET NURİ DİRİKER

Ahmet DİRİKER

Ahmet Nuri (Diriker); 1876 yılında bugün Bulgaristan sınırları içinde kalan, Tuna nehri kıyısındaki Rusçuk'da doğmuştur. 1877'de Osmanlı-Rus Harbi nedeniyle ailesi tarafından İstanbul'a götürülmüş ve daha sonra altı yaşında Rusçuk'a geri dönmüştür. Rusçuk Rüştiye Mektebi'nde eğitim gördükten sonra Kuleli Askerî Mektebi'ne kabul edilmiştir. Kuleli'deki eğitimini tamamladıktan sonra Harbiye'ye girmiş ve 1896'da Teğmen rütbesiyle mezun olmuştur. Ardından 65'inci Alayın 1'inci Taburu'na atanmıştır. 1897 yılında Osmanlı-Yunan Harbi'ne katılmıştır. Yunanlılarla yapılan muharebelerde Osmanlı askeri, Dömeke ovasına kadar ilerlemiştir. Burada gerçekleşen Dömeke Meydan Savaşı'nın kazanılmasının ardından, Dömeke kasabasına giren ilk müfrezenin komutanı olmuştur. Bu başarısından dolayı dördüncü dereceden Mecidiye ve Yunan Harp Madalyası'na layık görülmüştür. Osmanlı Yunan Harbi'nde gerçekleşen muharebelerdeki başarıları nedeniyle Neşet Paşa tarafından da takdir edilmiş ve Üsteğmen rütbesine terfi etmiştir. Daha sonra Manisa Redif Taburu'nun 1'inci ve 2'nci Bölük Komutanlığına atanmıştır. Bu taburlarıyla Selanik'e gönderilmiş ve 1903 senesindeki Bulgar çetecilerin Selanik'te üç gün süren bombalama eylemlerinin bastırılmasında görev almıştır.

Buradaki görevinden sonra Yüzbaşılığa terfi etmiştir.

Manisa'ya döndükten sonra Kula Redif Taburu Kur'a Çekim Memurluğuna atanmış ayrıca Manisa Divân-ı Harp üyeliği yapmıştır. 1907 yılında Kıdemli Yüzbaşılığa terfi etmiş ve Kuzey Makedonya'da Koçana'da bulunan 17'nci Alay 2'nci Taburuna tayin olmuştur. Ardından Hareket Ordusu'na mensup 81'inci Alay 4'üncü Taburu Komutanlığına atanmıştır. 31 Ocak 1911'de taburuyla Yemen'e gönderilmiştir. Yemen'de asiler tarafından kuşatılmış karakollarda mahsur kalan, açlık ve susuzluktan kırılan askerleri kurtarmıştır. İsyancı İmam Yahya ve Seyid İdris kuvvetleriyle çarpışmış; Asir, San'a, Amran Muharebelerine katılmıştır. Bu sırada Binbaşılığa terfi etmiştir. İmam Yahya ile anlaşma yapmak üzere Ahmet İzzet Paşa başkanlığında Dean'a giden heyette, İsmet Bey (Org. İnönü) ve Ali Fuat Bey (Org. Erden) ile beraber yer almıştır. 22 Ağustos 1912'de gerçekleşen Cebeli Sob Muharebesi'nde komutasındaki müfrezeye ile 8.000 kişiyi aşan Seyid İdris kuvvetlerini püskürtmeyi başarmıştır. Başarısından dolayı üçüncü rütbeden Mecidi nişaniyle taltif edildi. Kolordu Komutanı Sait Paşa; "Silah arkadaşlarım iyice bilsinler ki Yemen'de daha Cebel-i Sob müsadematı [çarpışması] kadar şedit, hunriz [kanlı] bir muharebe görülmemiştir." ifadelerini kullanmıştır.

Yemen'de bulunduğu sırada rahatsızlanmış ve hava değişimi

için İstanbul'a gönderilmiştir. Ardından 42'nci Alay Komutanlığı görevine atanmıştır. Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla, muhtemel Rus harekatını önlemek üzere alayıyla önce Şile'ye gönderilmiş daha sonra Saroz Grubu'na dahil edilerek Gelibolu'ya sevk edilmiştir. Kısa süre sonra Yarbey Kazım Bey (Korg. Karabekir) komutasındaki 14'üncü Tümeğe bağlı olarak Kerevizdere'de görevlendirilmiştir. 42'nci Alay, Fransızların 7 Ağustos 1915 tarihinde yaptıkları ve "Altıncı Kerevizdere Muharebesi" olarak adlandırdıkları taarruzu boşa çıkarmıştır. Binbaşı Ahmet Nuri Bey, Gelibolu'da beş buçuk ay siper muharebelerinde bulunmuş, bu çetin ve olağanüstü savaş koşullarında tanık olduğu sıra dışı olayların bir kısmından hatıratında söz etmiştir:

"Kerevizderesi'nin mansabına yakın bir yerde düşman blok-havz yaptı. Alayı yandan ateşe aldı. Bunu körletmek için çok çalıştık, muvaffak olamadık. Cebri bir taarruz için alaydan Mülazım Rasim Efendi isminde bir zabıt memur edildi. Bu zabıt geceleyin takımıyla blok-havzın yanına sokulacak ve ani bir taarruz yapacaktı. Mülazım Rasim Efendi'nin hareketini düşman erkenden haber aldı. Top, makinalı tüfenk, bomba ateşi ile taarruzu men etti. Kırk kişiden ibaret takımın yarısı şehit ve mecruh düştü, kendisi de yaralandı. Bir nefer, Rasim Efendi'yi düşman eline bırakmamak için beş yüz metre mesafede sargı mahalline getirmiş ise de orada bu zabıt şehit düşmüştür. Çok değerli bir zabitti."

Bir başka olayı ise şöyle ifade etmiştir:

“Çanakkale’de bazı korkak efrad kendi tüfeğiyle cebheden kurtulmak için el ve ayaklarını vururlardı. Bu gibi efradın kurşuna dizilmesi için emir verildi. Bizim alaydan da bazı bu gibi vak’alar olmuş ise de mütecasirleri bir türlü kurşuna dizmeyi razı olmadım.

Yine bir gün bir nefer elinden kendi kendini vurdu. Doktor rapor verdi, bölük ve tabur kumandanları da ibreti misal olmak için kurşuna dizilmesini rica ettiler. O esnada düşman taarruz ediyordu, yine geri bıraktım. Bilahare nefere:

- Kardeş kurşunu ile ölmektense düşman kurşunu ile şehit olmasının daha iyi olacağını, söyledim.

Geceleyin eline iki bomba verip 40-50 metre mesafede olan düşman siperlerine bombaları atmasını, düşman ateşe başladığı zaman iki siper arasında ölen ve şehit olan binlerce asker arasında yatmasını, ateş kesildikten sonra parola vererek vurulmazsa geri gelmesini emir verdim. Bunu üç def’a tekrarladık, nefer bir türlü vurulmadı, bilakis onu siperde bekleyen bir çavuş şehit oldu. Neferi affettim. Neferin eli pansunman edilerek geçti...”

Hatıratında “şehit” ve “ölü” ayrımını belirgin biçimde yapan Ahmet Nuri Bey anlatısına şöyle devam eder:

“...Bu nefer sonradan kendi arzusu ile gece düşman siper-

lerine giderek bombalar atmış, çok yararlılıklar göstermişti. İki siper arasında ölümler arasında yattığı zaman, ölümlerin ceblerini karıştırmış, yetmiş seksen lira kadar da para bulmuştur. Bu neferin harekâtını fırka kumandanı olan Kâzım Karabekir’e hikaye ettim, harp madalyası verdi. Ben de ayrıca onbaşı yaptım. Alayın korkak neferi en cesur asker oldu.”

Çanakkale Savaşı’nın sona ermesiyle alayı ile Gelibolu’dan İstanbul’a giden Ahmet Nuri Bey’in bir sonraki görev yeri Hicaz Cephesi oldu. O sırada Medine İngilizlerin desteklediği Arap isyancılar tarafından kuşatma altında idi. Komutasındaki 42’nci Alaya ilave edilen birliklerle “Nuri Bey Müfrezesi” olarak adlandırılan kuvvetle kuşatmayı yararak Medine’ye girdi ve Fahrettin Paşa (Korg. Türkkân) komutasındaki Hicaz Seferi Kuvvetlerine katıldı. Fahreddin Paşa ile birlikte Hicaz’da zorlu çöl koşullarında birçok çatışmada yer alan Ahmet Nuri Bey için Fahreddin Paşa; “Nuri Paşa Azrail’in boru çaldığı yerlerde gayet değerli bir zabittir” demiştir.

1 Haziran 1917’de İzmir’e 4’üncü Ordu murahhaslığına tayin olmuştur. Daha sonra Levazım Başkanlığına bağlı ve İstanbul’a hububat sevkine görevli heyetin başkanlığına atanmıştır. Ardından İstanbul’da araştırma heyetinin başkanlığına tayin olmuştur. İşgal altındaki İzmir’e “hayvan tüccarı Abdülkadir” takma ismiyle gizlice iki kez

gönderilmiştir. Yunan ordusu hakkında istihbarat çalışması yapmış ve ayrıca İzmir’den askerî malzemenin Anadolu’ya sevk edilmesini sağlamıştır. İstanbul’da 1’inci Alay Komutanı olmuş, görevdeyken İstanbul’dan Anadolu’ya askerî malzeme gönderilmesini sağlamıştır.

Kuvâ-yı Millîye’den gelen emirle İnebolu üzerinden gizlice Anadolu’ya geçmiş ve Kuvâ-yı Millîye’ye katılmıştır. 18’nci Tümenin Komutan Vekilliğine atanmasından sonra 23’üncü Tümen Komutan Vekili olarak Sakarya Meydan Muharebesi’ne yer almıştır. Mangaldağı, Dua Tepe, Köse Abdal, Kartal Tepe ve Köşeler Geçidi Muharebelelerinde Yunan kuvvetleriyle çarpışmıştır. Albaylığa terfi etmiş ve 8’inci Tümen Tugay Komutanı ve Tümen Komutan Vekilliğe atanmıştır. Büyük Taarruz’dan sonra Batı Cephesi 2’nci Divân-ı Harp Başkanlığı görevini üstlenmiştir. Bolu Asker Alma Şube Başkanlığı görevini yürütmüştür. Doğu isyanlarının başlamasıyla 41’inci Tümen Tugay Komutanı olmuştur. 1929’da generalliğe terfi etmiş ve 7’nci Tümen Tugay Komutanı görevine atanmıştır. 1931’de emekli olan Ahmet Nuri Diriker, 28 Kasım 1950’de vefat etmiştir.

Kaynakça

- Diriker, Ahmet. *42’nci Alay Gelibolu 1915*. İstanbul: Scala Yayıncılık, 2016.
- Diriker, Ahmet. *Cephelerde Bir Ömür*. İstanbul: Scala Yayıncılık, 2009.

- Toker, Hülya. *Çanakkale Muharebelerine Katılan Komutanların Biyografileri*. Ankara: Genelkurmay ATASE Daire Başkanlığı Yayınları, 2014.
- “Tuğgeneral Ahmet Nuri Diriker’in Askeri Safahat Belgesi”, MSB Arşiv Dairesi, 17 Temmuz 2007.

Atıf

Diriker, Ahmet. “Ahmet Nuri Diriker”, *Çanakkale Savaşları Ansiklopedisi*, Ed. Murat Karataş, İstanbul: Çanakkale Savaşları Enstitüsü Yayını (ISBN: 978-605-80897-7-8), 2024.

Ahmet Diriker, “Ahmet Nuri Diriker”, *Çanakkale Savaşları Ansiklopedisi*, Ed. Murat Karataş, Çanakkale Savaşları Enstitüsü Yayını (ISBN: 978-605-80897-7-8), İstanbul 2024.